

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre. . . 6 korona.
Egyes szám ára 45 fillér.

MEGJELNIK HETENKENT EGYSZER
szombaton és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Egyesítsük az erőket.

Irta: Csongor György.

Rég veri már a magyart a teremtő. Minden lélekzetért küzdelem, folytonos harc a mi sorsunk Itthon is ezer ellenség lesi, mikor fogy el erőnk annyira, hogy leterithessenek bennünket.

Sok válságos időt élt át már nemzetünk. Ugyan volt e már egyáltalában nyugodt pillanatunk? Hogy el nem fogyott erőnk, hogy ezeréves harc után még van reményünk boldogabb jövőre, azt nem az ellenségeink nyújtotta fegyverszünetnek köszönhetjük, hanem tisztán a honfiak és honleányok kiapadhatatlan hazaszeretetének.

E honszerelem nem követel, hanem áldoz, ha a hazának szüksége van áldozatra. És ha örök átkunk, a visszavonás eltűnének lelkünkől, boldog hazában egységes, erős nemzet hálaímaja dicsérene a magyarok Istenét.

Még látjuk a távolban azt a fekete felhőt, amely nemrég borította hazánk egét és amely pusztulást, hosszú némaságot és siri csendet akart a sokat szenvedett magyar nemzetre zudítani. Elmúlt a sötét felhő, elűzte a nemzet fellobbanó hazaszeretetének izzó lángja.

Nemes nagyasszonyunk, kezében a tulipán virággal, egységre, egyesülésre hívta fel a társadalom minden tagját. És siettünk mindannyian a haza védelmére, kitűzve a honvédők jelvényét, a tulipánt, mert biztunk a hívó szózat igazságában. Ámde csakhamar előretörtetek a kufárok is, elárasztva az országot hamis tulipánnal és hamis áruval.

Mint hogy járatlan, mesgyétlen utakon indultak harcba a nemzet hű fiai, könnyű munkájuk volt e férevezető kufároknak. Elriasztották a hívókat a tulipán viselésétől és ezzel a lelkes tábor, amely a hívószózatra igaz örömmel ragadta meg az erők egyesítésének nemes eszméjét, csakhamar erőtlennül, eredménytelenül szerte-széjjel szóródott.

És eljövének a kufárok is, akik az igazi tulipánt hamissal kicserélik. Akik hívének az angyal szavában, boldogulának, akiket a lelketlen kufárok a hamis tulipánokkal felékesítének, fele uton visszafordulának. Mivel járatlan, mesgyétlen utakon indultak mindnyájan, könnyű munkája akadt a sátánnak, hogy az igaz lelkeket eltérítse a honmentéshez vezető igazi ösvényről.

És akik így félrevezetve a kufárok által, idegen tanyákra, hitetlenek táborába tévedének, haragosan elfordultak a hívogató igazi tulipántól. Uttalan mezőkön, biztos vezetők hiányában járva, könnyen eltévedhettek. Az a lelkes tábor, mely a hívó szózatra sietett a kitűzött cél felé, szerteszéjjel elkallódott, erőtlennül, eredménytelenül. A célt elérték ellenségeink hamarabb és 73 millió korona jutott nekik jutalmul furfangosságukból.

A Magyar Védő Egyesület négy évvel ennekelőtte tűzte ki céljául a magyar társadalomnak, a nemzet teljes

egészenek egyesítését csak a honi iparnak védelmére. Elszánt, kicsiny csapat, csákányokkal, ásókkal és mappákkal felfegyverkezve indult utjára, hogy Kossuth Lajosnak régen eltemetett eszméjét, az 1844-iki Védegyletet újból életre keltse. Lépésről-lépésre törve, egyengetve és vésve az utat a cél felé, lassan, de annál biztosabb sikerrel intézték munkájukat. Munkásokat a sáncokra és bátor harcosokat a küzdelemre toboroztak. A sereg létszáma ma 11 ezerre szaporodott. Csendes, zajtalan, de mélyreható munkásságuknak eredménye az a céltudatos iparpártolás, mely eddig is sok gyári telepnek bővítését, a munkások létszámának tetemes szaporítását eredményezte egyrészt, másrészt seregének minden katonáját kioktatta az igazi jelszavakra, a hamis áruk fölismerésére — nehogy hamis jelszóval törbe ejthessék.

Karácsony szent ünnepének előtetében a tulipánvásáron mintha Istennek ujjsmutatása lett volna, újból virágozott a tulipán. A budapesti régi börze csarnokaiban, ahol nem régen még érzéstelen licitáció folyhatott, a nemzet géniusza ütött sátort. Mennybéli zene volt az a vásári lárma, melyet a börzében rögtönzött tündérorszámban csapott a sok, pajzánkedvű tündérke. Itt egy varrottast, amott kosárcát, vázát és mézes-mázast, kis papucsot, ha illett, nagyot is varrtak a tolongó sokaság nyüzsgő lavagjainak nyakába. Tízezer ilyen bátor angyallal a pokol fenekéig lehetne kergetni a külföldi iparnak tolakodó sátánjait és kufárjait.

Ennyi nemzeti erő, szenvedély, lángoló hazaszeretet, alkotási vágy — mind felhasználatlanul pang, mert ötlet-szerű, nincsen rendszerbe foglalva.

Ezt az erőt a Magyar Védő Egyesülettel karöltve, talán inkább egyesülten harcba vinni a nemzeti ipar, nemzeti kultúra és nemzeti gazdalkodás érdekében — eredményezhetné a haza gazdasági önállóságát, a nemzeti géniuszunk érvényesülését, a kulturának legmagasabb fokát, az általános jólét, a szunnyadó erőknél érvényesülését és a nemzet fiainak teljes egyetértését. Karácsonykor angyalok siettek vigasztalni a sok sok könnyező magyar munkáscsaládot. Legyenek ők nemcsak karácsonykor, hanem mindenkoron a magyar népnek gyámolító angyalai, de ne szerteszéjjel, hanem egyesülten a Magyar Védő Egyesülettel, mely céltudatos, rendszerbe foglalt munkásságával tudott alkotni is.

Ujévre virradtunk, bárha megszállná lelkét minden igaz hazafinak az a varázsige: egyesítsük az erőket.

Az egyesült táborban mindenkinek jut kitűzött munkaköre. Egyik csapat védsáncot hánny, a másik árkot áshat, követ hord az egyik, másik fegyvert kovácsol. Mindnek, mindegyikének juthat külön magasztos feladat, valamennyinek egy célra törekvő munkája pedig megépítheti a független Magyarországot.

Adja az ég, hogy szózatomat megértsék és lássam ünnepegni azt a napot, amikor megérti egymást a magyar.

Tulipánszövetség és Magyar Védő Egyesületnek egyesülése egy táborban, egy sátorban, egy vezérrel és egyetlen, jól kipróbált harci modorban küzdve, biztos utakon haladva a végcél felé — ez legyen neked, magyar társadalom, legszentebb hazafiui kötelességed.

Bakonyi Samu dr. beszéde

a képviselőház január 16-iki ülésében a debreceni egyetem érdekében.

Bakonyi Samu: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Talán természetesnek fogja találni mindenki e házban, hogy a harmadik egyetem ügyét (Zaj)...

Elnök: Csendet kérek, méltóztassanak helyüket elfoglalni.

Bakonyi Samu: ...a harmadik egyetem ügye a legilletékesebb helyről felvettétvén, e tárgyban hozzászólást kér annak a városnak is egyik igénytelen képviselője, — másik két képviselőtársának hozzájárulásával, — amely város csaknem negyedfélszázadon át a nemzeti felső oktatás érdekében annyi áldozatot hozott (Igaz!) és évtizedeken, mondhatnám századokon keresztül következetesen törekedett arra, hogy a felső oktatást a maga területén betetőzvé, egyetem felállításához jusson. Teszem ezt a felszólalást legjobb meggyőződésem szerint ennek tulajdonképeni helyén, a főiskolai tanítást érdeklő tételknél.

Mielőtt álláspontomat röviden kifejténem, engedje meg a t. ház, hogy hálásan üdvözljem gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter urat azért, hogy ezt a kérdést végre a megvalósulásig érlelte. Mert hát én is osztom az ő részéről hangoztatott azon helyénvaló és az ő nemes gondolkodását csakugyan jellemző felfogást, hogy t. i. az előbbi kormányok is igyekeztek a viszonyokhoz képest a magyar kulturát szolgálni, de örvendek rajta, hogy ennek a kérdésnek a megérlelése éppen az ő nevéhez fog fűződni.

Igazsága van annak a felfogásnak, hogy a harmadik egyetem kérdése és egyáltalában az egyetemek szaporítása elől többé kitérni nem lehet. Már akkor, mikor a kolozsvári egyetem felállítása volt napirenden, tehát 1872 ben az a meggyőződés, hogy a kolozsvári egyetemnek felállításával az egyetemi oktatás kérdése az egyetemek szaporítását illetőleg megoldva nincs, igen nyomatékosan kifejezésre jutott. És nagyon helyesen jelölte meg a kérdés lényegét néhai Schwarcz Gyula, mikor azt a kijelentést tette, hogy „az egyetemek kérdése európai kérdés, reánk nézve állami fennállásunknak a jövő kort illetőleg egyik fő feltétele”. De hogy is ne volna szükség az egyetemek szaporítására. Az a túlszűfoltóság, amely immár mindkét egyetemen szinte ijesztő mértékben kezd jelentkezni, kellő méltatásra és bírálatra talált az e tárgyban felszólalt képviselőtársaim részéről. A budapesti egyetem a maga 6000-et meghaladó hallgatójával egyike a világ legnagyobb egyetemeinek, úgy, hogy azt népességre nézve legfeljebb kettő haladja túl. A kolozsvári egyetem is a maga 2000 hallgatójával a nagyobbak, sőt a legnagyobbak közé kezd emelkedni. De ha összehasonlítjuk Magyarországon népességi és kulturális viszonyait más államokéval, azt találjuk, hogy Németország 20 egyeteme közül magában Poroszországban 9, Belgiumban 5, a kis Svájcban 6, Hollandiában 4, Ausztriában 9 egyetem van, Olaszországban pedig minden nagyobb városra jut egyetem...

Farkasházy Zsigmond: Egészségtelen állapot!

Bakonyi Samu: ...ugy, hogy körülbelül 19 egyetem oldja meg ott a felsőbb oktatás kérdését.

Kell a harmadik egyetem a tanári succrescentiáról való gondoskodás szempontjából, kell a tudomány művelőinek szaporítása szempontjából és én nem is oszthatom azoknak a nézetét, kik az egyetemi fakultásoknak francia mintára való szétválasztása mellett törnek lándzsát, mert az én meggyőződésem szerint az elszigeteltség a szakképzettségnek, a gondolkodásnak exkluzivitására vezet, ami nemzeti és általános kulturális szempontból egyaránt káros. Kell, hogy az egyes tudományos pályára törekvő hallgatók részesülhessenek az univerzális tudományos kiképzésnek feltételeiben, annak az eszközeihez hozzájuthassanak, ez pedig az univerzális tudományos művelődés feltételeinek megadása nélkül, amely csak az egyetemi rendszer mellett lehetséges, nem volna elérhető.

A túlszűfoltóság megszüntetése szempontjából hangozván el a legelső és legfontosabb érv az egyetemek szaporítása mellett, ezt a célt, úgy látom, magával új egyetemnek felállításával elérni nem lehet. Szükséges lesz olyan módokról gondoskodni, hogy a levezetés a maga természetes rendjén megtörténhessék. Ezért nem zárkozom el egy gondolatától, amelyet Hencz Károly t. képviselőtársam vetett fel, t. i. a numerus clausus eszméjétől, természetesen nem abban az értelemben, amint azt ő mondotta, amit viszont mindenki igen természetesnek fog találni, (Derűltég) hanem a középiskolai oktatásnak nálunk divó rendszeréből én igenis átvenném a numerus clausust abban az értelemben, hogy meghatározzuk...

Nagy György: Nem lehet.

Bakonyi Samu: ...bocsánatot kérek, másképp nem fogjuk a célt elérni. Egyetlen egyetemről sem lenne senki elzárva, ha kellő időben iratkozik be; de egy bizonyos számnak, az egyes fakultások között az élet és a fejlődés tapasztalatai alapján, az egyes egyetemeken való reparitirozása és meghatározása nélkül a túlszűfoltóságot meg nem szüntethetjük.

Én a harmadik egyetem helyének megválasztásában nem a versengés által vezettettem magamat. Tökéletesen osztom azokat a szempontokat, amelyeket ebben a kérdésben követendők gyanánt az igen t. miniszter ur felállított. Egyedül a nemzeti kultúra megerősödése, a nemzeti művelődés erőgyűjtése szempontjából kívánom ezt a kérdést megoldani.

Természetes dolog, ha ez a szempont vezet valakit, akkor nem ragadhatja el magát olyan kijelentésekre, mint Kmety Károly igen t. barátom, aki ezt a kérdést érintve, úgy nyilatkozott, hogy ő el sem tudja képzelni a harmadik egyetemet más helyen, mint Szegeden!

Becsey Károly: Ebben igaza volt neki!

Bakonyi Samu: Én, t. képviselőtársam, fantáziámnak nem túlságos megerőltetésével, igenis nagyon jól el tudom képzelni az ország más városában is a harmadik egyetemet. Azt azonban, hogy a legközelebb létesítendő új egyetem olyan helyen állítsassék fel, amely a magyarságnak gócpontját képezi, tökéletesen aláírom. Mert az elhelyezés tekintetében a magyarság kívánalmait illetőleg csak két szempont közt válogathatunk.

Itéljük meg, vajjon az e a fontosabb, hogy a harmadik egyetem elhelyezésével a magyar elemnek akarjuk-e a magasabb műveltség elnyerésének feltételeit megadni, vagy pedig a nemzetiségieket, nem magyarajku polgártársainkat

harmadik egyetem felállításának, amelyre más városok hivatkoznak, de egyuttal a harmadik egyetemnek Debrecenben való elhelyezésével kielégíthető mindazon kívánalom, amelyet a nemzeti kultúra és erőgyűjtés szempontjából ezen a téren fel lehet állítani. (Ugy van!)

T. ház! Felszólalásom célja volt a kérdés ezen stádiumában, hogy szives jóakarátát kérjem a ház minden tagjának abból a célból, hogyha majd a kérdés aktuális lesz, méltóztassék a harmadik egyetem elhelyezésének kérdésében Debrecen városát az öt megillető helyre tenni. (Élénk helyeslés balfelől.)

5896.
rftk. 906.

Felhívás!

A m. kir. kereskedelemügyi Miniszter ur f. év április 25 én kelt 27,054/906 — VI. a) sz. a Debrecen sz. kir. város tanácsához intézett rendelete, a kereskedelmi és iparkamárának a kereskedők és iparosok által leendő új választását elrendeli, miután azok megbízatása a 1868. évi VI-ik t.-c. 6. §-a szerint már folyó hó 18 án lejárt.

A debreceni kereskedelmi és iparkamara tagjainak megválasztására jogosított helybeli lakosok névsorának egybeállításáról az e célra megválasztott központi bizottság már intézkedvén, figyelmeztetnek mindazon kereskedők és iparosok, kik magukat a törvények értelmében választóképeseknek érzik, mikép a már készen lévő összeírást a Kossuth-utca 12. számú Komáromy háznál lévő rendőrfőkapitányságnál alulírott jegyző hivatalos helyiségében (iparügyosztály) 1907. évi január hó 20 napjáig a hivatalos órák alatt tekintsék meg, hogy a netaláni kihagyások, vagy hiányos bejegyzések helyrehozathassanak, mert későbbi panaszok és felszólamlások figyelembe nem vétetnek.

Megjegyeztetik, hogy kereskedőnek tekintetik az, ki kereskedelmi üzletet, jogosítottan s önállóan keresetképen folytat. Ide tartoznak a bankárok, pénzváltók, nagy- és kiskereskedők, házalók, szatócsok stb., mindazok, kik szállítással rendes keresetmódképen foglalkoznak, kik kereskedelmi, vagy szállítási üzletet közvetítenek mint bizományosok, kereskedelmi ügynökök és alkuszok; végre azon erkölcsi személyek, t. i. társaságok, részvénytársulatok, vagy intézetek is, melyek ily üzleteket folytatnak, melynek a kereskedelmi társaságok, bankok, hitelintézetek, takarékpénztárak, zálogkölcsonintézetek, biztosító intézetek stb. Iparosnak nézetik az, ki kézmű-, vagy gyáripárt — ide értve a nyers bányaeértékek feldolgozását is — hatósági jogosítvány folytán önállóan és keresetmódképen folytat és így kizáratik az, ki valamely ipart mellékfoglalkozásképen, vagy csak házi és gazdasági szükséglete fedezésére üz. További iparosnak tekintendők azon erkölcsi személyek, t. i. társaságok, részvénytársulatok, intézetek is, melyek hatósági jogosítvány mellett ipart üznek. Egyes személy csak egy minőségben és csak egyszer foglalhat helyet az összeírásban. Ki mind kereskedést, mind ipart üz, azon üzlete után lesz az összeírási ívekben felveendő, mely kereseténél tulnyomó.

Kelt Debrecenben, a központi bizottságnak 1906. évi december hó 27-én tartott üléséből.

Vetéssy Béla,
rendőrfogalmazó,
mint a központi bizottság jegyzője.

Végh Gyula,
rendőrfőkapitány,
mint a központi bizottság elnöke.

Hirek.

— **Személyi hir.** Ő felsége *Tar Gyula* kir. ítélőtáblai bírónak a kuriai bírói címet és jellegét adományozta.

— **A kaszinó estélye.** A kaszinó kizárólag tagjai részére f. hó 26 ikán estélyt ad. A kaszinó mulatsága kétségkívül egyike lesz az idei farsang legelegánsabb mulatságainak.

— **Személyi hir.** Kovács József polgármester és Magoss György dr. tiszti főügyész a héten Budapesten időztek egyes fontosabb városi ügyek elintézése céljából. Ugyancsak a fővárosban időzik Oláh Károly kulturtanácsnok is.

— **Üdvözet a közös hadügyminiszternek.** Kevés közös hadügyminiszternek jutott még az a szerencse, amelyben Schönaich közös hadügyminisztert részesítette a székesfőváros, Marosvásárhely. Mint tudósítónk írja, a város képviselőtestülete abból az alkalomból, hogy egy katonai alreáliskolát fognak Marosvásárhelyen létesíteni, nagy lelkesedésében a közös hadügyminisztert és egy sereg közbenjáró osztrák katonát táviratban üdvözölte. Egyben elhatározta, hogy a szükséges kölcsönt egy gráci pénzintézet tőveszi föl. Ez talán egy kissé mégis sok a lojalitából. A közgyűlésen különben Bernády Gy. dr. polgármester elnökölt.

— **A meggyőződés martirja.** Strassburgban az ottani gimnáziumban volt egy fiatal tanár, aki új csapáson indult. A modern felfogást érvényesítette az iskolában is és pedig Cicerót Kikerónak, Cézárt Kézárnak ejtette ki. A latin nyelv professzora lévén, összes tanítványaitól megkövetelte, hogy a c-t k-nak ejtsék, s aki nem engedelmeskedett, kiméretlenül megbuktatta. A diákok persze nem egy tanárnál viszont ép ezen kiejtés-mód miatt kaptak szekundát. Végre is megsokalta a tanári kar az esetet s felkérték, hogy térjen el szokásától. Dühösen vitatta az új professzor, hogy ez nem szokása, de tudományos meggyőződése, ebben pedig nem engedi magát se megtántorítani, se terrorizálni. Hiába kérlelte atyailag az igazgató is. Végre is segédtanár létére kitesékelték a gimnáziumból. A meggyőződés martirja vette „kilianderét” s bucsulátogatásra indult.

— **Tisztujítás.** Szatmárról jelentik nekünk: A város közgyűlésén Vajay Károly dr. tiszti főügyészt egyhangulag polgármesterré, Antal Sándor dr.-t pedig főügyésszé választották meg. Az új polgármester az eskü letévése után beszédet mondott, amelyben a koalíció és a kormány föltétlen hívének vallotta magát. Kelemen Samu dr. indítványára különféle társadalmi állású bizottsági tagokból külön bizottságot küldtek ki a kivándorlás megakadályozására és elhatározták, hogy e dologban fölírják az országgyűléshez.

— **A fűtés egykor.** A mai kor fűtése ideálisnak mondható a nem is olyan régmúltéhoz képest. Két évszázaddal ezelőtt maguk a királyok is fagyoskodtak fényes palotájuk termeibe. Különben erről még ma is szomorú tapasztalatokat szerezhet az, aki Olaszországban, esetleg Angliában, Franciaországban tölt egy szigorubb telet. A napfényes Itáliában valamikor maga Raffael sem tartotta lealázónak, hogy Este herceg palotájának jobb és kevésbé füstös fűtési módján gondolkozzék. Philibert de l'Orme, az egykor híres francia műépítő meg keservesen panaszkodik a füstölő kályhákra és azt mondja, hogy sok lakást egyáltalán használni sem lehet a füstös kéménye miatt. De maguk a francia királyok sem voltak jobban ebből a szempontból. Az orvosuk mindig panaszkodik, hogy a király a sok fagyoskodás miatt meghűlt. Följegyezték XIII., XIV. és XV. Lajosról is, hogy marlyi, fontainebleau, versaillesi kastélyukban rettenetesen fáztak. XIII Lajos sokszor elrendeli, hogy a székét a napfényre gördítsék. 1695 ben, mint az egykorú följegyzés mondja: a bor és a víz megfagyott öfelsége asztalán. XIV. Lajosnak, a napkirálynak, fagyos daganatok voltak a kezén, lábán. Ezeket hideg szobáiban szerezte. A francia királyi paloták termei tágasak és magasak voltak, és ezeket a sarokban lobogó nyílt láng és egy-két szénparázzsal töltött medence korántsem tudta fölmelegíteni. De ha a királyok fáztak a kastélyukban, még sokkal rosszabul jártak a szegény alattvalóik, a parasztok. Ezek a szó valódi értelmében megfagytak. 1702 január hónapjában Párisban több mint 24.000 ember fagyott meg. 1709 ben meg a törvényszékek többször szünetet tartottak, mert a tárgyalótermekben farkasordító volt a hideg. Ugyanebből az időből más országokban is hasonló följegyzések maradtak, amiből látható, hogy nincs sok jogunk panaszkodni a kályháinkra. Ha csak van mivel fűteni.

megnyerni, szorosabban bekapcsolni az egész politikai magyar nemzet testébe.

Álláspontomat már jeleztem röviden. A második alternatívával szemben azonban példa áll előttünk. Ahhoz igen sok okból nem fért szó, — a második egyetem felállítása tárgyalásának rendjén — hogy azt Kolozsvárt kell elhelyezni. Az egész törvényjavaslat másfél óra alatt el volt intézve 1872-ben De mit tapasztalunk a nemzetiségeknek hozzájuk való szorosabb kapcsolása tekintetében a kolozsvári egyetem hatását illetően? Vajjon 1872 óta állíthatja-e valaki tárgyilagosan, hogy javult volna a helyzet a tekintetben hogy nemzetiségi polgártársaink szorosabban fűződtek hozzá az egységes magyar nemzet testéhez?

Azt hiszem, nagyon sok felszólalás, amely ebben a t. házban elhangzott, meggyőzött bennünket annak az ellenkezőjéről és így az az argumentum, hogy az új egyetemet ott kell lehetőleg felállítani, ahol a nem magyarjku polgártársaknak hozzájuk való szorosabb csatolása inkább elérhető, az életnek ezen, nem valami örvendetes tapasztalatai által meglehetősen meg van cáfolva.

De t. képviselőház, hogy ha a nemzetiségi szempontot tekintem is, Debrecen e tekintetben tökéletesen megfelel ezen kívánalmaknak azért, mert azt örvendetes tapasztalhatjuk, hogy a debreceni főiskolában lévő jogi fakultásra pl. nem magyarjku polgártársaink gyermekei igen sűrűen és aránylag elég szép számmal jelentkeznek. És én azt hiszem, hogy ha azután, amikor visszamennék szűkebb hazájukba, azok a benyomások, amelyeket ifju lelkünk ott magába szív, bizonyos agitációk következtében el nem romlanak, akkor t. ház, az új egyetemnek Debrecenben való elnyerése egyúttal megnyeri ezeket az egységes magyar állam nemzeti gondolatának. (Helyeslések.)

Debrecen, t. képviselőház, olyan magyar gócpont, amely a tömeges magyarságnak nem a végpontján fekszik. Északkeleti Magyarországnak és egyúttal az Alföld legnagyobb részének kulturális és gazdasági emporiuma. Ha a földrajzi, a gazdasági és népességi viszonyokat vesszük tekintetbe, akkor azt látjuk t. ház, hogy Jász-Nagy-Kun-Szolnok egy része, Bereg vármegye, Borsod vármegyének egy bizonyos része, Zemplén, Ung, Békés és Bihar vármegye, Nagyvárad törvényhatósági város, Hajdu megye és természetesen Debrecen, Máramaros, Szabolcs és Szatmár vármegye, Szatmár-Németi törvényhatósággal felruházott város, Szilágy megye, Ugocsa és Hevesnek is egy része az a terület, amelynek kulturális és gazdasági gócpontjával teljes joggal nevezheti magát Debrecen. (Helyeslés.) Ennek a területnek a népessége csaknem négy millió lelket tesz ki. Tehát kevés híján az egész, szűkebb értelemben vett Magyarország lakossága teljes egy negyed részének felel meg.

Már most, t. képviselőház, ha szem előtt tartjuk Magyarországnak és a külföldnek az egyetemek száma szempontjából általam tett összehasonlítását, azt látjuk, hogy ha Magyarországon az egyetemek számát szaporítani kell, akkor a területe és a népesség megoszlását véve tekintetbe, Debrecen városa elsősorban kell, hogy figyelembe jöjjön.

De t. ház, hogyha az egyetem székhelye megválasztásának feltételeit tesszük vizsgálat tárgyává, a nemzeti szempont mellé méltán sorakozik közvetlenül a kulturális tradícióknak szempontja. (Helyeslés.) Mert nem elég t. képviselőház, kiválasztani egy helyet, ahol nem tudom én, a megélhetés feltételei talán könnyebbek, mint másutt és ahol a nem modern fejlődés jelenségei is szembeötlőbbek. Ez

mind nem elég és nem volna szerencsésen megválasztva a harmadik egyetem helye, hogyha a kulturális tradíció szempontjából is nem gyakorolnánk bírálatot. (Igaz! Ugy van!) E tekintetben pedig — bár az előbbi feltételekkel is teljes mértékben rendelkezik — tárgyilagossá meggyőződésem szerint, Debrecennél egyetlenegy, itt szóba hozott város sem veheti fel a versenyt. (Helyeslések.)

Mert, t. képviselőház, Debrecen az a város, amely a XVI és a XVII században a nemzeti művelődésnek főhelye volt, amelynek a lakossága mindig a legnagyobb áldozatkészséget tanúsította a nemzeti kultúra iránt. Mert nem lehet meghatottság nélkül olvasnunk: hogy száz meg száz, sőt ezernyi közrendű debreceni polgár akadt, mindenkori, aki végrendeletében, ki-ki a maga vagyonához képest egyik százezrekkel, a másik forintokkal áldozott „ami iskolánk“ ügyének és alig akad közöttük egy is, aki meg ne emlékezzék az ő szívéhez nőtt kollégiumáról. (Helyeslés.) A régi magyar tudós világ nagyhirű professzorai közül legtöbben Debrecen város áldozatkészségéből jutottak abba a helyzetbe, hogy a külföldi nagy egyetemeket látogathassák. És Debrecen városa már a régi századokban át tudta érezni annak az elvnek a fontosságát és a magyar nemzeti kultúrára gyakorolt elsőrendű hatását, amelynek oly ékesen szóló kifejezést adott a t. miniszter ur épen iménti nagyszabású beszédében, hogy a külfölddel való szellemi érintkezés elhanyagolása a nemzet szellemi elszegényedésére vezet. (Igaz! Ugy van!)

T. képviselőház! Egész sorozatát nevezhetném meg azoknak a híres debreceni tanároknak, akik, mint Szilágyi Márton, Mártonfalvi György, Hatvani, Budai, Péczeli, az újabb időkben Vecsey, Kerekes, Ercsey, Sárváry és mások igen sokan a magyar tudományok a külföld előtt is csak dicsőséget, becsületet szereztek. Nem ok nélkül nevezte már Apafi fejedelem a debreceni főiskolát celeberrimum kollegiumnak; valóban ez az epitheton ornans megillette a múltban és megilleti a jelenben és ha a törvényhozás belátása ebben az irányban reményem szerint megnyerhető lesz, megfogja illetni a jövőben is.

Felhangzott itt a nemzeti ügyszóhoz való ragaszkodás érdeme is. És azt hiszem, Debrecennek könnyű e tekintetben helyét a versenyben megállania, mert nem szólva a Rákóczi idejében és az előbbi szabadságharcokban tanúsított magatartásáról, elég utalnom arra az időre, amelynek emléke mindnyájunk szívében elevenen él: Kossuth Lajos idejére, aki székhelyéül, a nemzeti ellenállás „őrvárosául“ éppen Debrecenét választotta. (Ugy van!)

Ha pedig a helyi feltételeket vizsgálom, egyetlenegy szóba hozott város sem mondhatja magáról Debrecennel szemben, hogy olyan különös előfeltételekkel rendelkezik, amelyek Debrecen városában hiányoznak. A történelmi fejlődés természetes rendjén a modern városi igényeket illetően azt tapasztaljuk, hogy Debrecenben megvan az egyetem felállításának minden oly előfeltétele, amelyre Pozsony, Szeged, Kassa, Temesvár vagy akármelyik város hivatkozik. Debrecen városa csak a közelmúltban hozott 17 millió koronányi áldozatot oly létesítmények céljaira, amelyek minden magyar város korszerű, nagyszabású haladásának követelményeit képezik. A legmodernebb kórházak egyikével rendelkezik, amelynek újabb kibővítési tervével éppen most foglalkozunk, van olyan nőgyógyászati klinikája, amely bármely fejlett egyetemnek diszere válnék; s általában a közegészségügyi viszonyok javítására sok millió áldozatot szavazott meg Nyilvánvaló ekként, hogy Debrecenben megvan minden olyan előfeltétele a

— **A régi rend.** Nagyvárad tudósítónk írja: Tisza István gróf a minapi közgyűlésen keményen megtámadta Glatz Antal főispánt, mert a cséffai járásorvosnak, míg lakása elkészül, ideiglenesen megengedte, hogy a székhelyéhez szomszédos községben lakjék. Most kisült, hogy Markovics Manó főszolgabíró évek óta nem lakik székhelyén Cséffán. A főispánnál emiatt följelentették a szolgabíró, mire a főispán átiratban arra kérte az alispánt, mutassa be azt a közgyűlési határozatot és az arra vonatkozó miniszteri jóváhagyást, amely Markovicsnak megengedte, hogy járása székhelyén kívül lakjék. Az alispán erre azt felelte, hogy Markovicsnak van Cséffán lakása a postamesternő házában. Mivel pedig a főispánnak határozott tudomása van arról, hogy Markovics, ha van Cséffán lakása, nem lakik ott, újabb átiratban ragaszkodik ahhoz, hogy neki a kérdéses iratokat bemutassák. A főispán kivánsága nagy zavart okozott az alispáni hivatalban, mert olyan közgyűlést határozat, aminőt a főispán látni óhajt, nincsen.

— **Az állam birtokvásárlása.** Darányi földmivélségi miniszter 1 200,000 koronáért megvásárolta Clary gróf és Aldringen Szikfrid brüsszeli követtől a miniegy 5152 kat. hold kiterjedésű zborói uradalmat összes gazdasági és egyéb felszerelésével együtt, melyekhez II. Rákóczi Ferenc egykori kastélya is tartozik.

A megvett uradalom nagyobb része erdőbirtok s megvételét közgazdasági és kincstári erdészeti szempontokon kívül az a körülmény is előnyössé tette a kincstárra nézve, hogy ily módon a miniszter támpontot szerez a Sáros megye makovicai járásában megindított hegyvidéki segélyezési akciónak. A megvett erdőbirtok zöme egyrészt okoszerű erdőgazdasági okokból, másrészt pedig az utóbb említett szempontokra való tekintettel kincstári kezelésben marad. — Ugyancsak az államkincstár fogja gondozni a Rákóczi-kastélyt és kápolnát. A gazdasági épületek és a hozzájuk tartozó belsőség pedig valamely gazdasági, esetleg kulturális intézmény céljaira fognak szolgálni.

A mintegy 1415 kat. holdat kitevő mezőgazdasági birtokkal az a terve a miniszternek, hogy hosszabb lejáratu bérlet útján, esetleg örökáron értékesíti az uradalom körül elfekvő 10 község kisgazdái javára, akik eddig többnyire éppen a földhiány miatt vándoroltak ki Amerikába. Ez a megoldás előreláthatólag jelentékeny mértékben csökkenteni fogja ottan a jelenleg nagy mértékű amerikai kivándorlást.

— **Darányi miniszter a gazdasági munkásokhoz.**

Darányi Ignác földmivélségi miniszter plakáton a következő figyelmeztetést intézte a gazdasági munkásokhoz:

Figyelmeztetés. Az ország nagy részében a gazda és a gazdasági munkások az aratási szerződéseket már rendesen megkötötték, némely vidéken azonban, amint értesültem, a munkások még most tem akarnak szerződni. Nyilvánvaló dolog, hogy ha a helybeli munkások a gazdákkal nem egyeznek meg s idejében nem kötik meg a szerződéseket, akkor a gazdák kénytelenek más vidékről munkásokat fogadni, aratógépekről gondoskodni, esetleg olyan gazdálkodási módokhoz áttérni, amelyeknél kevesebb munkásra van szükség, amikor azután a helybeli munkások nemcsak az idén, de talán több esztendőn át kereset nélkül maradnak. Nehogy ez a sajnálatos dolog bekövetkezzék, jóindulattal figyelmeztetem a gazdasági munkásokat arra, hogy iparkodjanak az aratási szerződéseket mielőbb megkötni a gazdákkal. Szükségesnek tartom a munkásokat erre figyelmeztetni, mert többfelől hallottam, hogy mindenféle hamis hírek járnak a munkások között s ilyenekkel zavarják meg a munkások józan esztét. Az ilyen hírek után ne induljon senki, mert nem igaz, hogy a kormány elrendelte volna, hogy mi legyen a munkabér; az sem igaz, hogy a kormány elrendelte volna, hogy a munkások most ne szerződjenek s hallogassák a szerződéskötést; az sem igaz, hogy a kormány megparancsolta volna, hogy a munkások, gazdasági cselédek szövetségeket, helyi csoportokat alakítsanak, tagsági díjakat fizeszenek; az sem igaz, hogy a gazdák kötelesek a helybeli munkásokkal szerződni s azoknak annyi munkabért adni, amennyit a munkások kérnek. Mindezekkel a hazug hírekkel a munkásokat bolondá tartják! Az az igazság, hogy a

hatóság, a gazda, a munkás nem lehetnek ellenségek, a kölcsönös tisztelet, az emberszeretet, a becsületes jó szándék és a bizalom kell, hogy kapocs legyen közöttük. Aki nem ezt mondja, hanem mást mond, az folyton csak a gyűlölködést szítja, aki a munkások előtt csak a hatóságokat és a gazdákat ócsárolja, akinek se Istene, se hazája, az, akárhogyan bizonyodik is, nem igaz barátja a munkásoknak, s előbb-utóbb csak bajba keveri az embereket. Reményem, hogy a munkások belátják mindenütt, hogy csak úgy boldogulhatnak, ha nem hallgatva semmiféle mesére, a munkás a gazdával jó egyetértésben él s megbecsülve egymást, békecségekben dolgoznak a hazai földön.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatják a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbélő elismert szak-tudomány, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbélő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az angyagsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimódotól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélenkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménnyel alkalmazható tehát a vízgyógyimód és annak különféle alakjai: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövesség-, kösvény-, görvélykór- és cukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknek. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinek, a mint: fejfőrcs, szédülés, fejnnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnek, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvízgyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szelvényzet végzi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5–8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyintézetben.

— **ELADÓ BOR.** Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20–25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23. ajtó).

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelen-gyüket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

A Város 1906. évi folyamának tartalomjegyzéke.

(Folyt. és vége.)

27. szám. Adófizetők figyelmébe.
Vidéki városaink közléte.
Városi közgyűlés.
Telekvásárlás.
Hírek. Hirdetések.
28. szám. A hortobágyi sáskáról.
A rossz cseléd.
Indítványok a Hortobágy hasznosításának ügyében.
Hírek. Hirdetések.
29. szám. Hová állítsuk a Bocskay szobrát? Irta: Ellenzéki.
A Boda-ügy. Irta: Kovács József polgármester.
A vetések állása.
Az öntözés kezdete. Irta: Forster Géza.
Mezőgazdasági bajok. Irta: Paur Ödön.
Muzeumi hírek.
Hírek. Hirdetések.
30. szám. Egyesülésben van az erő. Irta: K.
A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

- A kórházi háziigazgató ügye.
A Hortobágy hasznosítása.
Felelősség a XI. gyógyszerár felállításá ellen.
Sinnélküli vonat.
Tisza Kálmán levele Debrecenhez 1875-ben.
Hirek. Hirdetések
31. szám. Villások a Nagyerdőn. Irta: Erdőtjáró.
Debrecen fejlődéséhez. Irta: Czigán János.
Az általános házberadóról.
A tisztii főorvosi állás betöltéséhez.
Hirek. Hirdetések.
32. szám. Fiók községek, tanyai központok. Irta: Forster Géza.
Fzetésrendezés.
A közigazgatási bizottság ülése.
A sorozás.
Felirat az országgyűléshez
Husdrágaság.
Magyar és székely fürdők.
Hirek. Hirdetések.
33. szám. A vízvezeték ügye. Pazár István jelentése.
Közigazgatásunk hiányai. Irta: dr. Bárdossy Jenő.
Az 1857-iki császárlátogatás költségei. Közli: K. Á.
A városok új jövedelme.
Miniszteri rendeletek.
Hirek. Hirdetések.
34. szám. Debrecen sz. kir. város 1907. évi költségelő-irányzata.
A hivatalos órákról. Irta: K. Á.
Választások előtt való ima 1697-ből. Közli: K. Á.
Az 1857-iki császárlátogatás költségei (folyt.). Közli: K. Á.
Egyházkerületi értekezlet.
A siketnémákat gyámolító egyesület kérelme.
A városi muzeumból.
Hirek. Hirdetések
35. szám. A szervezeti szabályzatról.
Az ipar és pályaválasztás.
Az illetőség. Irta: Almády Géza tanácsnok.
Debrecen sz. kir. város muzeumából.
Miniszteri rendeletek.
Hirek. Hirdetések.
36. szám. Rendőrségünk újjászervezése. Irta: dr. Tóth Mihály mezőrendőrkapitány.
A pozsonyi polgármesteri kongresszus.
A levéltárosok országos mozgalma.
Szabályrendelet az acetylenről.
A hivatalos órákról. Irta: K. Á.
Hajdumegye átirata.
Hirek. Hirdetések.
37. szám. Modern munka és nemzeti szellem.
Szabályrendelet az acetylenről (folyt.).
Jegyzőkönyv a Hortobágyról.
A debreceni gazdasági egyesületről.
Hirek. Hirdetések.
38. szám. A törvényhatósági tisztviselők élethossziglan való választása. Irta: Koncz Ákos.
Még egyszer a hivatalos órákról. Irta: K. Á.
Szabályrendelet az acetylenről (folyt.).
Megokolása a hortobágyi hasznosítás ügyében tett javaslatnak. Irta: Kövendy Domokos.
Vízvezeték ügye. Irta: Széll László dr.
Határozat a hivatalos órák ügyében.
Hirek. Hirdetések.
39. szám. Észrevételek Kövendy Domokos ur megokolására. Irta. Békessy László.
Fizetésrendezés. Irta: K. Á.
Acetylen világítás.
A színházról. Irta: Koncz Ákos.
Hirek. Hirdetések.
40. szám. Közgyűlés.
A vármegye. Irta: Jánossy Gábor.
Fizetésrendezés. Irta: Koncz Ákos.
A honi ipar pártolása.
- A gyümölcsfa értéke: Kardos Árpád dr.
A villamos világítás ügye.
Hirdetmények. Körrendeletek.
Hirek. Hirdetések.
41. szám. Hazatérő hamvak. Irta: K. Á.
Közgyűlési meghívó.
Az osztrák magyar bank félszázados multja. 1856—1905
A rendőr személyzet kiképzése a közérdek szempontjából. Irta: Lasy Imre.
Döntés ellőtt. (Villamos ügy.)
Hirek. Hirdetések.
42. szám. A választási rendszer a közigazgatásban.
Tudnivalók az első alföldi trágyaipar vállalat működéséről.
Rákóczi Ferenc a káromkodás ellen.
A mentők vizsgálja.
Debrecen város legtöbb adófizetői.
Csak egy virágszálát.
A Csokonai körből.
Hirek. Hirdetések.
43. szám. Thaly Kálmán dr. Irta: Koncz Ákos.
Fizetésrendezési módok. Irta: K. Á.
Városi párt.
Körrendeletek.
A városi pártról. Irta: K. Á.
Hirek. Hirdetések.
44. szám. A Hortobágy hasznosítása. Irta: K. Á.
A városok jövedelmei. Irta: T. Hollóssy István.
Hirek. Hirdetések.
45. szám. Fizetésrendezési javaslat. Tervezte: K. Á.
Tisztviselők tanulmányutjáról. Irta: K. Á.
A magyar ipar és a divat. Irta: Geöcse Sarolta.
Hirek. Hirdetések.
46. szám. Fizetésrendezési javaslat. Közli: K. Á.
A vidéki rendőrség államosítása. Irta: Hegedüs Sándor, marosvásárhelyi főkapitány.
A jog és pénzügybizottság.
Hirek. Hirdetések.
47. szám. A Hortobágy hasznosítása.
A vidéki rendőrség államosítása (folyt.).
Hirek. Hirdetések.
48. szám. A tanács és a Hortobágy: Irta: Kövendy Domokos.
A Hortobágy hasznosítása.
Városi közgyűlés.
Hirek. Hirdetések.
49. szám. A polgármester értesítése.
A Hortobágy hasznosítása.
Fizetésrendezési javaslat.
A vidéki rendőrség szervezése. Irta: Boldizsár Kálmán.
Kóros tünetek. Irta: Molnár Albert.
A vágómarha ára.
Hirek. Hirdetések.
50. szám. Hortobágy terményei. Irta: N.
Városi közgyűlés.
A Hortobágy hasznosítása. Irta: Koncz Ákos.
Javaslat a Hortobágy hasznosítása kérdésében.
Kivonat a presbyterium jegyzőkönyvéből.
A rózsza ápolása
Napoleon könyvtára.
Hirek. Hirdetések
51. szám. Karácsony ünnepén. Irta: Koncz Ákos.
Eszmék bukása.
A debreceni egyetem. Irta: dr. Jszái Viktor.
Szabályrendelet.
A népkönyha érdekében.
A husdrágaság.
Hirek. Hirdetések.
52. szám. Az ó év határkövénél. Irta: K.
A vidéki rendőrség szervezése a városi önkormányzat keretében
Társadalmi szervezkedés. Irta: Ereky Károly.
Hirek. Hirdetések